

Een studie over de hel

DE HEL IS EN BLIJFT EEN HOT ITEM

Hein de Haan

1. De Sheol - Hel Of Graf?
2. Afrekening Met Sheol, Gehenna & Tartaris
3. De Rijke Man & De Arme Lazarus
4. Alle Nederlanders Gaan Naar De Hel!
5. Koefnoen of Lübach Op Zondag
6. God Beloont Fraude
7. Kloof Tussen Rijk & Arm
8. Liegt Christus Jezus?
9. Geestelijke Leiders Kleden De Armen Uit
10. De Luchtbel: God Helpt Je Wel
11. Naakte Feiten Van De Arme Bedelaar
12. Godonterende Talmoed
13. Dood Is Dood
14. De Schoot Van Abraham
15. Een Andere Boodschap
16. Een Zeer Rijke Veroordeelt De Rijken
17. Geen Teken Dan Het Teken Van Jona

De hel is en blijft een hot item 1

De Sheol - Hel Of Graf?

Voor veel christenen is de hel een realiteit. Ik heb het dan niet over hun bestaan op aarde, wat een hel kan zijn! Nee, ze geloven in een letterlijke hel, waar God de ongelovigen voor altijd en immer zal folteren wegens hun ongelof. Er zijn inderdaad veel Bijbelgedeelten die dankzij een foutieve vertaling inderdaad ook de indruk wekken dat God een dergelijke martelruimte voor altijd en immer heeft klaarstaan. Hier komt zo'n schijnbaar onweerlegbaar gedeelte:

Mattheus 9: 43-48 Indien je hand je tot zonde verleidt, houw haar af. Het is beter, dat je verminkt het leven ingaat, dan dat je met je twee handen ter helle vaart, in het onuitblusbare vuur, waar hun worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust. En indien je voet je tot zonde zou verleiden, houw hem af. Het is beter, dat je kreupel het leven ingaat, dan dat je met je twee voeten in de hel geworpen wordt, waar hun worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust. En indien je oog je tot zonde zou verleiden, ruk het uit. Het is beter, dat je met één oog het Koninkrijk Gods binnengaat, dan dat je met twee ogen in de hel geworpen wordt, waar hun worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust.

Laat ik beginnen met te zeggen dat ik deze uitspraak van Christus zelf voor de volle 100 % geloof! Hier is geen twijfel over. Ik geloof echter totaal niet in een altijddurende hel. Ik geloof zelfs in het geheel niet in een hel! Het is niet op grond van emoties dat ik dit idee afwijs. Vele tientallen jaren heb ik op Bijbelse gronden het idee van een hel als Bijbels geloofd. Het is echter juist het onderzoek van de Bijbel zelf dat me tot een radicale verwerping van dit concept heeft gebracht.

We zullen rustig, systematisch de vier Bijbelse grondwoorden die gebruikt worden op de plekken waar in de NBG en de Staten Vertaling het woord 'hel' naar voren komt, op de rit zetten.

We lopen eerst de letterlijke teksten door, netjes gerangschikt op de vier oorspronkelijke woorden:

1. Sheol,
2. Hades,
3. Gehenna
4. Tartaris.

Buiten deze woorden om wordt er zelfs in de gemanipuleerde Bijbelvertalingen nergens over een letterlijke hel gesproken. Daarom beperk ik me in deze woordstudie uitsluitend tot deze vier Bijbelse begrippen. Ik weet natuurlijk ook wel dat men met veel meer begrippen aan komt dragen om het idee van een letterlijke hel te ondersteunen. Maar daarvoor heeft men eerst een verkeerde opvatting van deze uitdrukkingen nodig. Zodra dit echt lucht blijkt te zijn, kunnen we altijd alsnog die andere uitdrukkingen bekijken.

1. Sheol (O.T.)

Dit was het gebruikelijke Hebreeuwse woord voor het graf.

(Let op! Ik sla de teksten over met ditzelfde Hebreeuwse grondwoord, dat in geen van die twee vertalingen de weergave 'hel' heeft. Het gaat me echt om dit willekeurig plaatsen van die weergave.)
Deuteronomium 32:22 Want een vuur is aangestoken in Mijn toorn, en zal branden tot in de onderste hel [het onderste graf], en zal het land met zijn inkomst verteren, en de gronden der bergen in vlam zetten.

2 Samuel 22:6 Banden van de hel [het graf] omringden mij; strikken van de dood bejegenden mij.

Job 11:8 Zij is als de hoogten van de hemelen, wat kan je doen? Dieper dan de hel [het graf], wat kan je weten?

Job 26:6 De hel [het graf] is naakt voor Hem, en geen deksel is er voor het verderf.

Psalm 9:17 De goddelozen zullen terugkeren, naar de hel [het graf] toe, alle godvergetende heidenen.

Psalm 16:10 U zult mijn ziel in de hel [het graf] niet verlaten; U zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie.

Psalm 18:5 Banden van de hel [het graf] omringden mij, strikken van de dood bejegenden mij.

Psalm 116:3 De banden van de dood hadden mij omvangen, en de angsten van de hel [het graf] hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis.

Psalm 139:8 Zo ik opvoer naar de hemel, U bent daar; of maakte ik mijn bed op in de hel [het graf], zie, U bent daar.

Spreuken 5:5 Haar voeten dalen naar de dood, haar treden houden de hel [het graf] vast.

Spreuken 9:18 Hij weet niet, dat aldaar doden zijn; haar genoden zijn in de diepten van de hel [het

graf].

Spreuken 15:11 De hel [het graf] en het verderf zijn voor Yahweh; hoeveel te meer de harten van de kinderen van de mensen?

Spreuken 15:24 De weg van het leven is voor de verstandige naar boven; opdat hij afwijkt van de hel [het graf], beneden.

Spreuken 23:14 U zult hem met de roede slaan, en zijn ziel van de hel [het graf] redden.

Spreuken 27:20 De hel [het graf] en het verderf worden niet verzadigd; alzo worden de ogen van de mensen niet verzadigd.

Jesaja 14:9 de hel [het graf] van onderen was vanwege u beroerd,

Jesaja 14:11 Uw trots is in de hel [het graf] neergestort,

Jesaja 14:15 Ja, in de hel [het graf] zult u neergestoten worden, aan de zijden van de kuil!

Jesaja 28:15 Omdat jullie zeggen: Wij hebben een verbond met de dood gemaakt, en met de hel [het graf] hebben wij een voorzichtig verdrag gemaakt;

Jesaja 28:18 Jullie verbond met den dood zal te niet worden, en jullie voorzichtig verdrag met de hel [het graf] zal niet bestaan;

Jesaja 57:9 Jullie trekken met olie tot de koning, en jullie vermenigvuldigen je welriekende zalven; en jullie zenden je gezanten ver weg, en vernedert je tot de hel [het graf] toe.

Ezechiël 32: 21 De machtigste van de helden zullen hem, met zijn helpers, toespreken, uit het midden van de hel [het graf]; zij zijn neergedaald, de onbesnedenen liggen er, verslagen van het zwaard;

Hosea 13: 14 Doch ik zal hen van het geweld van de hel [het graf] verlossen, ik zal ze vrijmaken van de dood: o dood! waar zijn jouw pestilentiën? hel [graf]! waar is jouw verderf? Berouw zal van Mijn ogen verborgen zijn,

Amos 9: 2 Al groeven zij tot in de hel [het graf], zo zal Mijn hand ze van daar halen, en al klommen zij in de hemel, zo zal ik ze van daar doen neerdalen.

De hel is en blijft een hot item 2

Afrekening Met Sheol, Gehenna & Tartaris

Er zijn dus vier Grondwoorden in de Bijbel die Bijbelvertalers zeer willekeurig weergeven met 'Hel'.

1. Sheol,
2. Hades,
3. Gehenna
4. Tartaris.

De eerste kwamen we in het vorige hoofdstuk tegen. Hier komen nog de laatste nummers twee t/m vier van de selectieve 'Hel-' teksten.

2. Hades (N.T.)

Het Hebreeuwse woord 'Sheol' en het Griekse woord 'Hades' hebben exact dezelfde inhoud en betekenis. Dit blijkt wel uit de Griekse vertaling van het Oude Testament 'de Septuagint', waarin de 64 maal dat 'Sheol' in het Hebreeuws origineel voorkomt, het 60 maal in de Septuagint weergegeven is met 'hades'.

Hades was dan ook het gebruikelijke Griekse woord voor het graf.

(Ook hier sla ik dus die teksten over die, ondanks ditzelfde grondwoord 'hades' selectief geen 'hel' in de vertaling hebben geplaatst.)

Mattheus 11: 23 En jij, Kapernaum! die tot de hemel toe bent verhoogd, je zal tot de hel [het graf] toe neergestoten worden.

Mattheus 16: 18 Ik zeg je ook, dat jij Petrus bent, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel [het graf] zullen het niet overweldigen.

Lukas 10:15 En jij, Kapernaum, die tot den hemel toe verhoogd bent jij zal tot de hel [het graf] toe neergestoten worden.

Lukas 16: 23 De rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel [het graf] zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lazarus in zijn schoot.

Handelingen 2: 27 Want U zult mijn ziel in de hel [het graf] niet verlaten, noch zult U Uw Heilige overgeven, om verderving te zien.

Handelingen 2: 31 Zo heeft hij, dit voorziende, gesproken van de opstanding van Christus, dat Zijn ziel niet is verlaten in de hel [het graf], noch Zijn vlees verderving heeft gezien.

1 Corinthe 15: 55 Dood, waar is je prikkel? Hel [graf], waar is je overwinning?

Openbaring 1: 18 Ik ben dood geweest; en zie, Ik ben levend tot in de eionen van de eionen. Amen. En Ik heb de sleutels van de hel [het graf] en van de dood.

Openbaring 6: 8 En ik zag, en ziet, een vaal paard, en die daarop zat, zijn naam was de dood; en de hel [het graf] volgde hem na.

Openbaring 20: 13 De zee gaf de doden, die in haar waren; en de dood en de hel [het graf] gaven de doden, die in hen waren; en zij werden geoordeeld, een ieder naar hun werken.

Openbaring 20:14 De dood en de hel [het graf] werden geworpen in den poel van het vuur; dit is de tweede dood.

3. Gehenna (N.T.)

Dit was het dal van Hinnom, ten zuiden van Jeruzalem, waar de afval en de dode dieren van de stad in geworpen en verbrand werden. Die plek wordt in de eindtijd de plaats waar de lijken van afvalligen komen te liggen.

Jesaja 66: 24 Zij zullen uitgaan en de lijken aanschouwen van de mannen, die van Mij afvallig geworden zijn; want hun worm zal niet sterven, en hun vuur zal niet uitdoven, en zij zullen voor al wat leeft een afgrijzen wezen.

Wat hier over die wormen en het vuur staat, komt weer terug in Markus 9. Het slaat hier, en dus ook in Markus 9, op die lijken die door die wormen en het vuur verteerd zullen worden.

Het gaat in Jesaja over lijken en dus niet over zielen (Zielen worden niet los van de persoon gezien in de Bijbel, zoals dat wel in het Griekse denken het geval was en helaas tegenwoordig ook in veel theologisch denken). Bovendien zullen deze lijken niet altijdddurend gepijnigd worden.

Het gaat hier niet over een altijdddurende folteren door wormen en vuur. Het is hier namelijk niet een miraculeus, niet uit te doven vuur. Het is hier een vuur dat niet gedoofd wordt opdat die lijken ook echt

helemaal zouden verbranden.

Dit woord 'Gehenna' kunnen we dus de vuilverbranding noemen.

Mattheus 5:29 Indien dan je rechteroog je tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van je, want het is beter voor je, dat één van je leden verloren gaat en niet je hele lichaam in de hel [vuilverbranding] geworpen wordt.

Mattheus 5: 30 Indien je rechterhand je ergert, houwt ze af, en werpt ze van je; want het is tot jullie nut, dat één van jullie leden verga, en niet je hele lichaam in de hel [vuilverbranding] geworpen wordt.

Mattheus 10:28 En wees niet bang voor hen, die wel het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen doden; wees eerder bang voor Hem, die beide, ziel en lichaam, kan vernietigen in de hel [vuilverbranding].

Mattheus 23:15 Wee jullie, schriftgeleerden en Farizeeën, jullie huichelaars, want jullie trekken zee en land rond, om een bekeerling te maken, en wanneer hij het wordt, maken jullie van hem een kind voor de hel [vuilverbranding], tweemaal zo erg als je het zelf bent.

Mattheus 23:33 Slangen, adderengebroid, hoe zullie jullie ontkomen aan het oordeel van de hel [vuilverbranding]?

Markus 9: 43 indien je hand je ergert, houwt ze af; het is beter voor je verminkt tot het leven in te gaan, dan de twee handen hebbend, heen te gaan in de hel [vuilverbranding], in het onuitblusselijk vuur;

Markus 9:45 Als je voet je tot zonde zou verleiden, houw hem af. Het is beter, dat je kreupel het leven ingaat, dan dat je met je twee voeten in de hel [vuilverbranding] geworpen wordt,

Markus 9:47 Als je oog je tot zonde zou verleiden, ruk het uit. Het is beter, dat je met één oog het Koninkrijk van God binnengaat, dan dat je met twee ogen in de hel [vuilverbranding] geworpen wordt,

Lukas 12:5 Ik zal je laten zien voor wie je bang moet zijn. Vreest Hem, die, nadat Hij gedood heeft, macht heeft om in de hel [vuilverbranding] te werpen. Voorwaar, Ik zeg je, vreest Hem!

Jakobus 3:6 Ook de tong is een vuur, zij is de wereld van de ongerechtigheid; de tong neemt haar plaats in onder onze leden, als iets, dat het hele lichaam bezoedelt en het rad van de geboorte in vlam zet, terwijl zij zelf in vlam gezet wordt door de hel [vuilverbranding].

4. Tartarus (N.T.)

Een speciale plek waar de engelen worden gevangen gehouden die seksuele omgang met de mensen hebben gezocht.

2 Petrus 2: 4 Want indien God de engelen, die gezondigd hebben, niet gespaard heeft, maar, die in de hel [de tartarus] geworpen hebbende, overgegeven heeft aan de ketenen van de duisternis, om tot het oordeel bewaard te worden;

De enige werkelijke gevangplaats is deze laatste: 'Tartaris'. Deze is echter niet voor mensen bedoeld. Het heeft wel de kenmerken van een gevangenis, maar niet de kenmerkende helse eigenschappen. De Tartarus is bovendien niet zelf een plek van straf en pijniging. Het was een bewaarplaats totdat het oordeel over de engelen zou plaatsvinden. Een soort wachtruimte tot de werkelijke straf zal aanbreken.

Hetgeen wat deze vier verschillende woorden gemeen hebben is dat het verblijf aldaar een tijdelijke zaak is. 'Sheol' en 'Hades' zijn de Hebreeuwse en Griekse weergaven van 'Het Graf'. Dood en het graf hebben echter niet het laatste woord. Er komt een opstanding. 'Gehenna' is 'De Vuilverbranding'. Daar worden de lijken verbrand van de afvalligen. Ook voor hen geldt echter hetzelfde principe. Dood en graf hebben niet het laatste woord. De tijdelijke zaak van de 'Tartaris' geldt zelfs geen enkel mens.

Op zich hebben deze Bijbelse uitdrukkingen dus totaal niets met één of andere **Hel** te maken. Hiermee zou de kous af kunnen zijn. Het misbruik van deze uitdrukkingen en ook de Bijbelteksten is echter dusdanig dat we nog eens van voren af aan dezelfde uitdrukkingen en Bijbelgedeelten onder de loep gaan nemen.

De hel is en blijft een hot item 3

De Rijke Man & De Arme Lazarus

We hebben in de vorige twee hoofdstukken de vier grondwoorden laten passeren die Bijbelvertalers met liefde misbruiken om daar hun onterecht idee van een altijddurende hel in te ventileren. Feitelijk zou dat meer dan voldoende zijn om Bijbels aan te tonen dat de hele gedachte over een hel geen enkele Bijbelse grond heeft.

In het e-mailverkeer dat op deze studie volgde kwam echter voortdurend bovenstaande titel *'De Rijke Man & De Arme Lazarus'* terug. Blijkbaar is dat voor velen een groot struikelblok. Opnieuw adviseer ik iedereen om de Bijbel ook in dit verband gewoon puur letterlijk te lezen. Dit is namelijk een onderdeel van de allerlangste toespraak die de Heer gehouden heeft, wat door evangelisten, predikers en Bijbeluitleggers echter nooit zo in zijn verband gelezen wordt.

De toespraak begint nadat in de eerste zes verzen van Lukas 14 de omgeving, waarin deze langste toespraak gehouden werd, getekend wordt. Het publiek voor deze toespraak waren de Farizeeën en Schriftgeleerden.

Lukas 14: 1 Het geschiedde, toen Hij [Christus] op sabbat in het huis van één der hoofden van de Farizeeën kwam om brood te eten, dat zij nauwkeurig acht op Hem sloegen.

Lukas 14: 7 Hij [Christus] sprak tot de genodigden.

Van Lukas 14: 7 gaat de Heer, rekening houdend met zijn publiek, in één ruk door met spreken totdat Hij in Lukas 17: 11 weer verder trekt door Samaria en Galilea. Waarom is het nou zo van belang om die toespraak als één geheel te zien, dat ook nog eens aan die specifieke doelgroep van Farizeeën en Schriftgeleerden gericht is?

Dit hele verband geeft haarscherp aan waarom de Heer de woorden letterlijk zo koos zoals Hij ze gekozen heeft. Daarom is het dan ook zo van belang om bij de letterlijke weergave van dit gedeelte te blijven en er niet van alles en nog wat bij te verzinnen! Dit is het hele simpele beginsel van rekening houden met de context.

Je las al dat ik beweer dat evangelisten, predikers en Bijbeluitleggers dit gedeelte van de Bijbel in de meeste gevallen zomaar uit zijn eigen context halen, isoleren, en er dan hun eigen context van christelijke traditie in verwerken. Onder christelijke tradities versta ik in dit geval de leer van een altijddurende foltering, een steeds voortlevende ziel en een dood, die niet dood is.

Ik ben zelf vanaf mijn bekering altijd evangelist geweest. Vandaar dat ik in de loop van de jaren ook veel evangeliserende boeken verzameld heb. Eén van die boeken heeft de opvallende titel *'De Rijke Man En Lazarus'*. Het is geschreven door een evangelist uit het begin van de negentiende eeuw. Een kenmerkend citaat uit dit boek wil ik jullie niet onthouden:

'Het was, omdat hij [de arme Lazarus] Christus gezocht en gevonden had, en alleen om die reden, dat toen de bedelaar stierf, hij in Abrahams schoot gedragen werd door de engelen.

Sommigen mogen vragen, op wiens gezag ik dit alles zeg. Ik antwoord, op het meest hoge en onfeilbare gezag, op het gezag van het Woord van God. Als u het gezag van dat Woord ontkent, dan hebben wij geen gemeenschappelijke basis, waarop wij elkaar kunnen ontmoeten.'

Het klinkt prachtig. Het gezag van het Woord van God, dat is de basis. Ik zeg daar volmondig *'amen'* op. Het is echter nou juist die gezaghebbende Bijbel, die onomwonden aangeeft dat hier van deze arme bedelaar gezegd wordt dat hij om een totaal andere reden in die schoot van Abraham gedragen werd. *Lukas 16: 25 Abraham zei: Kind, herinner je, hoe jij het goede tijdens je leven hebt ontvangen en insgelijks Lazarus het kwade; nu wordt hij hier vertroost en jij lijdt pijn.*

Vanzelfsprekend is het volslagen idioot dat de boodschap van de Heer in deze toespraak was dat de arme Lazarus in de schoot van Abraham terecht kwam omdat hij arm geweest was tijdens zijn leven. Precies net zo belachelijk is het dat die rijke nu pijn moet lijden omdat hij rijk was geweest gedurende zijn leven.

Hier worden orthodoxe en evangelische christenen vrijzinnig. Ze isoleren namelijk dit onderdeel van

Christus toespraak uit het geheel. Ze plaatsen het buiten het publiek van de Farizeeën en Schriftgeleerden. Daarmee verliezen ze de hele Bijbelse context. Zelf hebben ze namelijk een veel betere context. Het spijt me om dit te moeten zeggen, maar als ware vrijzinnigen brengen zij hun evangelische context in deze toespraak binnen en laten Christus verklaren dat de arme gered is door het geloof in het werk van Christus en dat de rijke vanwege zijn zonden en ongeloof voor eeuwig verloren is en brandt in de hel.

Het werk van Christus is de centrale boodschap van de Bijbel. Als die boodschap echter niet door Christus zelf hier verkondigd wordt en hier blijkbaar een andere boodschap weerklinkt, dan gebeurt dit binnen het gezaghebbend Woord van God! Daaraan sleutelen, ook al brengen we de centrale boodschap van het werk van Christus er weer in, is vrijzinnigheid! Het is jezelf boven het gezag van de Bijbel plaatsen.

De hel is en blijft een hot item 4

Alle Nederlanders Gaan Naar De Hel!

Wow! Dat is een boude uitspraak: 'Alle Nederlanders gaan naar de hel!' Maar ja, als Bijbelvertalers het Griekse woordje 'Hades' niet anders willen vertalen dan met 'Hel', dan komt deze conclusie wel een heel stuk dichterbij.

Lukas 16: 23 *De rijke stierf ook, en werd begraven. En als hij in de hel [het graf] zijn ogen ophief, zijnde in de pijn, zag hij Abraham van verre, en Lazarus in zijn schoot.*

Als we dan ook nog eens de hele context van 'De Rijke Man & De Arme Lazarus' volkomen wegvagen, dan houd je toch wel een uitermate vreemde conclusie over aan deze toespraak van onze Heer. De rijke komt in de hel als een plek van voortdurende foltering, simpel enkel en alleen vanwege het feit dat hij op deze aarde rijk was.

Wat wordt er van deze rijke vermeld in dit gedeelte?

Lukas 16: 19 *Er was een rijk man, die gekleed ging in purper en fijn linnen en elke dag schitterend feest hield.*

We zijn nu toch bezig met de vooroordelen die vertalers helaas ook verwerken in hun vertaling, onderuit te halen. Hier heb je er weer één: 'en elke dag schitterend feest hield'. Hier heb je de grondtekst met de letterlijke woord voor woord vertaling.

ΕΥΦΡΑΙΝΟΜΕΝΟΣ	ΚΑΘ	ΗΜΕΡΑΝ	ΛΑΜΠΡΩΣ
Vrolijk zijnd	volgens	dag	schitterend

Ik zou vrij vertaald dus weergeven: 'en genoot elke dag van de luxe'. De Staten Vertaling is hier dan ook te verkiezen: 'levende allen dag vrolijk en prachtig'.

Waarom doe ik hier nu weer zo moeilijk? In de NBG vertaling, zoals trouwens in heel veel vertalingen van deze tekst, is hier weer voor een weergave gekozen die een morele beoordeling in zich heeft: 'Die rijke denkt ook nergens over na en feest zijn hele leven aan elkaar'. Kijk, daar heb je dan ook het plaatje van die ongelovige die gewoon niet wil nadenken over zijn eeuwig heil. Logisch dat die moet branden in de hel!

Het kenmerkende van deze rijke is echter dat hij rijk is. Hij zorgt dat die goed gekleed is en hij is echt blij met het feit dat het hem zo goed gaat. Als je aan hem zou vragen hoe het gaat, dan kan hij zeggen: 'Ik ben dankbaar dat ik kan zeggen dat ik zo gezegend ben. Het gaat mij echt heel erg goed en daar ben ik dagelijks blij over'.

In een vorig hoofdstuk gaf ik het voorbeeld van die evangelist die deze rijke man ziet als de door en door verdorven zondaar. In dit hele Bijbelgedeelte is daar echter totaal geen enkele aanleiding toe. Het is integendeel opvallend hoe precies onze Heer hier Zijn woorden kiest om juist elke indruk van morele slechtheid bij deze rijke te voorkomen.

Elk feit wat de Heer hier opnoemt over de rijke man heeft betrekking op zijn luxe positie in deze wereld. Nergens wordt een beeld van zijn karakter getekend. Ook blijft het geloof of eventueel ongelooft volkomen buiten dit betoog van de Heer.

Ik denk dat als wij deze rijke man waren tegengekomen, hij waarschijnlijk een goede indruk op ons gemaakt zou hebben. We zouden wellicht onder de indruk zijn gekomen van het huis waar hij in woonde. We zouden begrip hebben voor het feit dat hij de moeilijkheden in het leven niet opzocht. We zouden het meer dan logisch vinden dat hij plezier beleefde aan het leven dat hij leidde.

Je kan echter de uitlegboekjes niet opslaan of er wordt kwaad gesproken van deze rijke man. Verschrikkelijke zonden zouden hem aankleven. Zonder enig teken van berouw wordt hij als godhater weggezet. Hij moet wel frauduleus aan zijn rijkdom zijn gekomen. Dat heeft hij allemaal bij elkaar geschraapt over de rug van die arme Lazarus.

Waarom luistert nou niemand gewoon naar het getuigenis van de Heer zelf over deze man? De Heer vertelt niet hoe hij aan zijn rijkdom is gekomen. De Heer spreekt niet over oneerlijkheid aan de kant van de rijke. Wie hier wel zijn mond opendoet is Abraham. (Moet je eens even bedenken hoe rijk die was!)

Abraham beschuldigt hem echter ook nergens van. De enige reden waarom de rijke in die plek van ellende is terecht gekomen is omdat hij rijk was.

Lukas 16: 25 Abraham zei: Kind, gedenk, dat jij je goed ontvangen hebt in jouw leven, en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en jij lijdt smarten.

Op zich al ellende genoeg. Dan maakt de christenheid daar ook nog eens een altijdurende hel van. Wat een toestanden allemaal! Als we de context uit dit geheel weghalen zullen we hier nooit uitkomen.

Moet je bedenken dat die rijke van toen helemaal verlekkerd zou kijken naar de gigantische luxe die wij als Nederlanders als vanzelfsprekend zijn gaan vinden. We hebben allemaal leuke dingen om aan te trekken in de kast hangen. Brood en beleg vormt zelfs, dankzij de voedselbank, voor de onderkant van de samenleving in Nederland geen enkel probleem. En dan al die weelde als TV, computer, internet, mobieltje, I-pad, en ga zo maar door. En dan nog eens het eind van die tekst:

Lukas 16: 19 Er was een rijk man, en genoot elke dag van de luxe.

O mensen! Alle Nederlanders gaan naar de hel!

Zal ik je maar uit deze benarde situatie bevrijden? Je mag er ook nog eens elke dag van genieten! Daar staat geen straf van altijdurende foltering in de hel op! In deze langste toespraak van onze Heer hanteert Hij namelijk als de meest volmaakte Cabaretier de stijlform van satire. Oei! Dat is nou net waar het gros van de christenheid, met name de orthodoxe zowel als de evangelische, vaak veel te lange tenen voor heeft. Dat hadden die Farizeeën en Schriftgeleerden ook, die het publiek in deze context vormde.

De hel is en blijft een hot item 5

Koefnoen of Lübach Op Zondag

Ik ben helemaal gek op satire! Echt één van de meest verrukkelijke stijlen binnen de humor! Ik heb de hele DVD-box van Kopspijkers en ook enkele LP's nog van optredens van Wim Kan.

Koefnoen is heel makkelijk op te pikken. Je hebt gelijk de clou van de hele scene door. Dat komt natuurlijk omdat de politicus net dat duidelijk statement gemaakt heeft, waar zij nu tot in den treure op doorborduren. Ze pakken de uitspraak en schijnbaar alsof ze er helemaal mee instemmen, werken ze die uitspraak tot in de uiterste finesses helemaal uit. Dat levert prachtige kolder op. Bovendien wordt daarmee het gebrek aan logica in zo'n stelling overduidelijk aangetoond.

Koefnoen is makkelijk te volgen omdat de situatie of uitspraak nog helder en klaar in je herinnering vastligt. Bij de DVD's van Kopspijkers moet je wel telkens eerst teruggaan naar de oorspronkelijke gebeurtenis, situatie of uitspraak, waar men op teruggrijpt. Anders houd je alleen maar een vreemd typetje over die allemaal vreemde dingen zegt, waar je zelfs wel boos over zou kunnen worden.

Het allerlastigste van dit drietal is natuurlijk Wim Kan. Bij elke uitspraak in zijn conference zou je hem even stil kunnen zetten om eerst de situatie of uitspraak op te zoeken, voordat je eindelijk beseft waar hij op doelt. Je moet dan ook terug naar de 60er jaren. Kan je nagaan hoe lastig het wordt als je helemaal terug moet naar de situatie van het publiek waar de Heer zich in Zijn langste toespraak op richtte.

Ja maar, je kan toch zeker onze Heer niet vergelijken met die platvloerse cabaretiers! De Heer zou zich toch zeker nooit verlagen tot zo'n cynische stijlvorm?! Van Hem kan je toch zeker nooit en te nimmer zeggen dat Hij echt verkeerde opvattingen van een ander zou herhalen om daar de spot mee te drijven?!

Satire is een heel grondige aanpak om de volkomen verkeerde logica van een standpunt of gedachte aan te tonen. Ja, de Heer gebruikte die methode regelmatig! Met name bij het publiek van Farizeeën en Schriftgeleerden is de Heer vlijmscherp in Zijn satire. Dat maakt dat sommige gedeeltes in de evangeliën gewoon een No Go gebied geworden zijn, oftewel: daar wordt niet over gesproken of uit gepreekt.

De Satire Van De Onrechtvaardige Rentmeester

Ja, dit gedeelte staat ook in die langste toespraak van onze Heer. We hoeven daarvoor maar enkele teksten terug te schakelen. Ik zal eerst die teksten citeren die nog normaal klinken.

Lukas 16: 1-7 Er was een rijk man, die een rentmeester had. Van die rentmeester werd kwaad gesproken, dat hij zijn bezit verkwistte. Hij liet hem roepen en zei tegen hem: Wat hoor ik nou over jou? Doe verantwoording van je beheer, want zo kan je niet langer rentmeester blijven. De rentmeester zei bij zichzelf: Wat moet ik doen? Want mijn heer ontnemt mij mijn rentmeesterschap. Spitten kan ik niet, voor bedelen schaam ik mij. Ik weet, wat ik doen zal, opdat zij mij, wanneer ik uit mijn rentmeesterschap ontzet ben, in huis zullen nemen. En hij liet alle schuldenaars van zijn heer bij zich komen, één voor één. Hij zei tegen de eerste: Hoeveel ben je mijn heer schuldig? Die zei: Honderd vaten olie. Hij zei tegen hem: Hier heb je jouw schuldbekentenis, ga vlug zitten en schrijf vijftig. Daarna zei hij tegen de tweede: En hoeveel ben jij schuldig? Die zei: Honderd zakken tarwe. Hij zei tegen hem: Hier heb je jouw schuldbekentenis, schrijf tachtig.

Kijk, tot zover valt dit hele gebeuren nog als vrij vanzelfsprekend aan te horen. Uiteindelijk vertelt de Heer Jezus dit verhaal. Je verwacht dan ook dat die onrechtvaardige rentmeester de gevolgen van zijn frauduleus handelen ook wel op zijn boterham zou krijgen. Goed, we begrijpen best wel enigszins dat hij nu graag goede maatjes wil zijn met die schuldenaars en dus zo oneerlijk tegenover zijn eigen baas handelt. Maar het is wel degelijk fout. Dus, nu zal het oordeel van de Heer dan ook wel niet mals zijn. Goed, hier komt de clou van het verhaal:

Lukas 16: 8 De heer prees de onrechtvaardige rentmeester, dat hij met overleg gehandeld had, want de kinderen van deze wereld gaan ten aanzien van hun geslacht met veel meer overleg te werk dan de kinderen des lichts.

Ik ben jaren boekhouder geweest. Ik kan je zeggen dat ik zo'n baas nog nooit ben tegengekomen. Mijn baas zou me ook zeker niet met complimentjes overladen hebben als ik met een debiteur aangepapt had

en zijn schuld aan ons bedrijf gehalveerd had. Die debiteurs zouden daar wel voor te porren zijn geweest, zeker als de bedragen in de tonnen liepen. De reactie van mijn baas zou echter beslist niet een stevige salarisverhoging zijn geweest!

Het publiek van de Heer bij deze langste toespraak in Zijn aardse bediening waren de Farizeeën en Schriftgeleerden. Hoe vroom en godsdienstig zij zich wellicht ook mochten presenteren, geld, geld, geld was hun grootste drijfveer. Die motivatie smeekt gewoon om bijtende satire.

Het meesterwerk van satire dat zeker drie hoofdstukken lang duurt had dus één belangrijk onderwerp: De geldzucht van de geestelijke elite. Kan het actueler?

De hel is en blijft een hot item 6

God Beloont Fraude

Van Lukas 14: 7 t/m 17: 10 lezen we een toespraak van onze Heer, waarmee deze voordracht in onze tijd zo door zou kunnen gaan voor een Eén Mans Conference. Het belangrijkste publiek, de Farizeeën en Schriftgeleerden, was gelijk ook het doelwit van de conference. In het vorige hoofdstuk bleek hoezeer zij begaan waren met financieel voordeel. Geld was daardoor zelfs een wezenlijk onderdeel van hun godsdienst geworden.

Markus 7: 10-13 Mozes heeft gezegd: Eer je vader en je moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. Maar jullie zeggen: Indien een mens tot zijn vader of moeder zegt: Het is korban, dat is, offergave, al wat jullie van mij hadden kunnen trekken, dan laten jullie hem niet toe ook nog maar iets voor zijn vader of moeder te doen. En zo maken jullie het woord van God krachteloos door jullie overlevering,

We hebben dat idiote verhaal van die rijke man en zijn rentmeester in Lukas 16: 1-8 bekeken in het vorige hoofdstuk. In welke vertaling je het ook leest, het blijft volslagen onbegrijpelijk als het niet zo was dat de Heer hier een loopje nam met de actuele opvattingen van Zijn publiek.

Nogmaals, wat daar beschreven werd was een stiekeme overeenkomst van de rentmeester met die schuldenaars van zijn baas om zijn eigen hachie te redden. Mocht hij op straat belanden, dan wist hij dat zij hem wel zouden helpen.

Reken er maar niet op dat er ook maar ergens in de wereld zo'n werkgever bestaat die jou prijst als je zulke oneerlijke praktijken erop na houdt. In de wereld bestaat zoiets ten enenmale absoluut niet! Die verstandige logica van de wereld is nu ook precies waar de Heer op doelt in dat laatste vers.

Lukas 16: 8 De kinderen van deze wereld gaan ten aanzien van hun geslacht met veel meer overleg te werk dan de kinderen van het licht.

Hier zegt de Heer ronduit dat de mensen in de wereld veel verstandiger met elkaar omgaan dan die kinderen van het licht. Wie waren die kinderen van het licht? Dat was die godsdienstige elite, die naar deze conference zat te luisteren. Via deze satire toont de Heer hier aan dat de manier van denken, zoals die in de godsdienstige wereld leeft, gewoon bezopen is.

Als deze verwachting, dat je werkgever je beloont voor fraude waar de baas zelf ook nog eens de dupe van is, voor de gewone mensen (de kinderen van de wereld) te belachelijk voor woorden is, welke logica van deze Farizeeën en Schriftgeleerden (de kinderen van het licht) tekent de Heer hier dan?

Als geestelijke elite van Israël waren zij de rentmeesters in dienst van God. Zij beheersten het hele leven in Israël. God had prima regelingen ingesteld zodat de behoeftige Israëliet niet tekort hoefde te komen (Exodus 23: 6 & 11; Deuteronomium 15: 4, 9 & 11; 24: 14;)

Deuteronomium 15:7 Wanneer er onder jullie een arme mocht zijn, één van jullie broeders, in één van jullie woonplaatsen, in het land, dat Yahweh, je God, je geven zal, dan zullen jullie je hart niet verstokken noch je hand gesloten houden voor je arme broeder,

Hun taak in de dienst van God was overduidelijk. Zorg voor heel het volk, inclusief de armen. Maar deze geestelijke elite had eigen overleveringen toegevoegd aan het Woord van God (zoals die korban boven de zorg voor de ouders), waarmee ze deze opdracht mooi konden omzeilen en meer geld voor zichzelf binnen konden halen. Hun handelen was dus zeer frauduleus t.o.v. hun werkgever: God.

Nou moet je niet denken dat deze geestelijke elite angstig de afloop bij hun werkgever afwachtte. Ze hadden God dan wel gigantisch tekort gedaan in hun verantwoording, maar daar keken zij (de kinderen van het licht) heel anders tegenaan. Ze waren trots en best wel ingenomen met zichzelf. Zij hadden het toch maar eventjes goed geregeld en als het er straks op aankomt bij God, nou dan zal Hij hen vast ook wel een complimentje maken over hun geweldig beheer!

Dit hele idiote verwachtingspatroon bij de Farizeeën en Schriftgeleerden is dan ook de oorzaak van wellicht één van de meest scherpe satirische uitspraken van de Heer:

Lukas 16: 9 Ik zeg jullie: Maak je vrienden met behulp van de onrechtvaardige Mammon, opdat, wanneer die je ontvalt, men jullie opneemt in de eeuwige tenten.

Als dit geen staaltje van Meesterlijke satire is, dan weet ik het niet meer! Dankzij de humorloze geestelijke elite van de laatste twee millennia is de algehele verwarring bij de Bijbeluitleggers over deze tekst dan ook overweldigend. Wie van hen zou nou ook verwachten dat onze Redder en Heer zo geestig was?

Nee, we hoeven ons echt niet in bochten te wringen om deze uitspraak in overeenstemming te krijgen met Christus opmerking een paar teksten verder:

Lukas 16: 13 Je kan niet God dienen en Mammon.

Het zijn nou eenmaal twee uitersten, die hier beschreven worden:

Deze tekst (vers 13) is de definitieve slotconclusie van de Heer zelf. Bij de Farizeeën en Schriftgeleerden, de geestelijke elite, zie je welke ellende ervan komt als je wel beide dient. Dit kan gewoon niet.

Die eerste tekst (vers 9) is het doortrekken tot in het absurde van de lijn van denken bij de Farizeeën en Schriftgeleerden. Uiteindelijk, zij vormden het publiek bij deze lange toespraak.

Het was de geldzucht en de gedrevenheid om alleen maar de eer van voorname en rijke mensen te winnen dat in deze langste toespraak van de Heer voortdurend gehegeld wordt. Als ze dan hun bestuur over de armen totaal nalieten, hoe wisten ze dit dan te verkopen aan deze armen?

De geestelijkheid bemoedigde en vertroostte deze armen met de belofte: *'Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant'*.

Dat kluitje in het riet vormt de aanleiding tot het groot satirisch meesterwerk: De Rijke Man & De Arme Lazarus.

De hel is en blijft een hot item 7

Kloof Tussen Rijk & Arm

In het vorige hoofdstuk eindigde ik met de zogenaamde bemoediging en vertroosting van Christus publiek, de geestelijke elite, aan de armen van het volk Israël: *‘Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant’*.

Dat kluitje in het riet vormt de aanleiding tot dit groot satirisch meesterwerk: De Rijke Man & De Arme Lazarus.

Lukas 16: 19 Er was een rijk man,

Daar hebben we de hoofdrolspeler in deze satire: de geestelijke elite.

Mattheus 23:2 De schriftgeleerden en de Farizeeën hebben zich gezet op de stoel van Mozes.

Markus 12:38 Hij [Christus] zei in Zijn onderwijs: Wacht je voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange gewaden en op begroetingen op de markten,

Lukas 20:46 Wacht je voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange gewaden en houden van begroetingen op de markten, eezetels in de synagogen en eerste plaatsen bij de maaltijden;

Niet God heeft hen geroepen tot die stoel van Mozes. Zij zijn er zelf eigenmachtig op gaan zitten.

Het woord ‘rijk’ heeft hier zowel betrekking op de financiële als de maatschappelijke kant. De geestelijke elite was in alles de heersende, leidinggevende klasse binnen de maatschappij. Hun ware aard wordt door Jakobus vlijmscherp geanalyseerd:

Jakobus 2: 6 Jullie hebben de arme smadelijk behandeld. Zijn het niet de rijken, die je geweld aandoen en die je voor de rechtbanken slepen?

Jakobus 5: 1-5 Welaan dan, rijken, weent en maakt misbaar over de rampen, die jullie zullen overkomen. Je rijkdom is verrot, je kleren zijn door de mot aangevreten, je goud en zilver is verroest, en het roest ervan zal tegen jullie getuigen en je vlees verteren als vuur. Jullie zijn schatten gaan opleggen, terwijl het de laatste dagen zijn. Zie, het loon, dat door jullie is ingehouden van de arbeiders, die jullie landen hebben gemaaid, schreeuwt, en het geroep van hen, die jullie oogst hebben binnengehaald, is doorgedrongen tot de oren van de Here Sebaot. Jullie hebben op aarde weelderig geleefd en je te goed gedaan, jullie hebben je hart vetgemest in de slachttijd.

Deze geestelijke elite had de touwtjes stevig in handen en zorgde er wel voor dat die niet per ongeluk in andere handen terecht kwam. Zij hadden het voor het zeggen en zij hadden zich tegoed gedaan. In de maatschappij hadden ze daarmee een kloof laten ontstaan tussen hun klasse, de rijken van de maatschappij Israël, en de arme klasse. Een kloof die in dit leven niet te overbruggen was.

Mochten armen, of mensen met weinig tot geen macht, bezwaar maken tegen deze onoverbrugbare kloof in de maatschappij dan kregen ze van de geestelijkheid de zalvende vertroosting: *‘Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant’*.

Lukas 16: 19 Er was een rijk man, die gekleed ging in purper.

Het purper waar deze geestelijke elite mee bekleed was staat voor de Koninklijke waardigheid. Dit was zo’n algemeen bekend feit dat zelfs de Romeinse soldaten die kleur gebruikten om de draak met Christus Koningschap te steken.

Johannes 19: 2-3 De soldaten deden Hem een purperen kled om, en zij traden op Hem toe en zeiden: Gegroet, Koning der Joden!

Deze geestelijke elite had zich Koninklijke autoriteit toegeëigend in Israël. De voorwaarden die God daaraan stelde hadden ze echter uit het oog verloren.

2 Samuel 23: 3 De God van Israël spreekt, de Rots van Israël zegt tot mij: Een rechtvaardige heerser over de mensen, een heerser in de vreze Gods,

Nee, zij konden het niet verder brengen dan tot een onrechtvaardige rentmeester.

Lukas 16: 19 Er was een rijk man, die gekleed ging in purper en fijn linnen.

Het was het fijne linnen waar we gelijk de priesters van Israël aan herkennen. Net als bij die plek op de stoel van Mozes geldt ook hier dat zij eigenmachtig deze priesterkleding zich hebben toegeëigend. Vanuit

dit priesterambt denken zij geestelijk gezag te hebben over het volk.

Mattheus 23: 3-4 Alles dan, wat zij jullie ook zeggen, doet dat en onderhoudt dat, maar doet niet naar hun werken, want zij zeggen het wel, maar doen het niet. Zij binden zware lasten bijeen en leggen die op de schouders van de mensen, maar zelf willen zij ze met hun vinger niet verroeren.

Het laatste kenmerk van deze geestelijke elite:

SV Lukas 16: 19 levende allen dag vrolijk en prachtig.

Ik citeer hier bewust uit de Staten Vertaling. Dit gedeelte hebben we al in een vorig hoofdstuk bekeken. Toen kwamen we (Heel Terecht!) tot de conclusie dat de Heer geen enkel moreel oordeel uitspreekt over deze rijke, ook niet in deze tekst. Het punt zit hem namelijk helemaal niet in het feit dat zij rijk zijn! In principe mag iedereen dat zijn.

Het grote punt van deze satire is dat de geestelijke elite een kloof in de maatschappij van Israël had aangebracht tussen de rijke elite en de arme uitgeworpenen. Telkens als ze daarop aangesproken werden kwamen ze met hun belabberde smoes: *'Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant'*.

Die idiote logica gaat de Heer heerlijk satirisch helemaal uitwerken.

De hel is en blijft een hot item 8

Liegt Christus Jezus?

Lukas 16: 19 Er was een rijk man, die gekleed ging in purper en fijn linnen. levende allen dag vrolijk en prachtig.

In het vorige hoofdstuk bleek dat binnen deze meesterlijke satire van onze Heer deze rijke man feitelijk staat voor de geestelijke elite, de Farizeeën en Schriftgeleerden.

Je zult vergeefs zoeken naar een moreel oordeel over deze rijke man door de Heer of door deze opgetrommelde Abraham. Ondanks dat wemelt het in vrijwel alle uitlegboekjes over dit onderwerp van de veroordelingen over het slechte en zondige gedrag van deze rijke. Er valt veel te zuigen uit de dikke evangelische duim.

Ook is er totaal geen enkele omschrijving van geloof of ongeloof terug te vinden betreffende deze rijke. Hoe deze man staat tegenover God of Christus is totaal niet ter discussie in deze satire. Ik zal het je nog krasser vertellen: God of Christus Jezus spelen geen enkele rol in dit verhaal. Je kan ze nergens vinden. Toch zijn er dikke evangeliserende boekwerken geschreven met deze satire als onderwerp. Weer dat zuigen aan die dikke duim.

Lukas 16: 19-20 Er was een rijk man,, En er was een bedelaar,

De Heer zegt wel heel definitief dat er een rijk man was en dat er een bedelaar was. Voor veel Bijbeluitleggers is dit een doorslaand bewijs dat hier helemaal geen sprake is van satire, of zelfs maar van een gelijkenis of verhaal. Nee, volgens hen staat hier onweerlegbaar vast dat je met een werkelijk plaats gevonden gebeurtenis te maken hebt, anders had de Heer niet zo absoluut zeker gezegd dat die rijke man er was en dat die bedelaar er was.

Tja, dit lijkt steekhoudend. Die rijke man was er toch maar. Die arme bedelaar was er toch ook maar. Willen wij nu beweren dat de Heer hier glashard staat te liegen?

Mattheus 21:33 Hoort een andere gelijkenis. Er was een heer des huizes, die een wijngaard plantte, Hier vertelt de Heer een gelijkenis, die met dezelfde woorden begint: 'Er was'.

Nu komen we in dit langste betoog van de Heer terecht en daar komen we onze voorgaande satire over het geldbeheer van de geestelijke elite tegen:

Lukas 16:1 Er was een rijk man, die een rentmeester had.

Ook die satire begon met de bekende woorden: 'Er was'. We weten inmiddels wel dat dit voor de gewone wereld een idioot verhaal was. Een werkgever die zo met frauduleus personeel omgaat, kom je in het normale leven niet tegen. Het was dan ook satire die begon met de woorden: 'Er was'.

Lukas 18:2 Er was in een stad een rechter,

Voordat je nu op zoek gaat naar een onrechtvaardige rechter in een bepaalde stad, zal ik je maar gelijk verklappen dat in het eerste vers wordt aangegeven dat de Heer dit als gelijkenis vertelde.

Als de Heer Zijn betoog dus begon met de woorden 'Er was' houdt dat dus niet gelijk in dat Hij een waar gebeurd verhaal weergeeft. De uitdrukking 'Er was' is trouwens een leuke variant die de Nederlandse vertalers bedacht hebben. De letterlijke Griekse weergave is: 'En zekere rijke was' & 'En zekere arme was'. Dat is niet direct de uitdrukking 'Er was eens'. Misschien dat de vertalers ergens in hun achterhoofd verhalen hoorden die ook begonnen met: 'Er was eens', maar dan zijn we helemaal veraf van echt gebeurde verhalen.

Ja maar, dan zou ik dus beweren dat de Heer hier glashard staat te liegen. Hij heeft het dan over een rijke en een arme die ergens werkelijk zijn. Dan kom ik met mijn bewering dat het een leuk, zelfs nog humoristisch, verhaaltje zou zijn? Kom nou even!!! Dat is godslasterlijk! De Heer liegt niet!

2 Samuel 12: 1-3 Yahweh zond Natan tot David. Die kwam bij hem en zei: Er waren in een stad twee mannen; de één was rijk en de ander arm. De rijke had zeer veel schapen en runderen; de arme had niets, behalve een klein oilam,

Hier vertelt de dienstknecht van de Heer, Natan, zo levendig over de smerige praktijken van deze rijke man dat David uiteindelijk die rijke ter verantwoording wil roepen. Natan had dit verhaal zo aan David opgeleefd dat David niet anders kon denken dan dat die rijke er inderdaad zou moeten zijn.

Zo werkt satire. In dit geval wordt geen uitspraak van David uitvergroot. Nu is een bepaalde situatie in het leven van David de klos. Het overspel wordt in een kader geplaatst van een lammetje dat opgeofferd wordt aan de overdadige levenswijze van die rijke. Satire hoeft zelfs niet stuk op stuk te passen om doel te treffen. Dat is ook het verschil met een gelijkenis. Deze satire trof doel en Davids relatie met de Heer werd daardoor hersteld.

Was Natan een leugenaar? Nee! Was het verhaal dat hij zo levendig vertelde dan wel echt gebeurd? Ook niet! Natan sprak dus de waarheid terwijl dat wat hij vertelde niet echt gebeurd was. Eveneens spreekt de Heer heel satirisch deze geestelijke elite toe met een verhaal dat niet echt gebeurd is. Het was echter een waarheid die bij hen insloeg als een bom!

Geestelijke Leiders Kleden De Armen Uit

Christus Jezus past in 'De Rijke Man & De Arme Lazarus' op meesterlijke wijze satire toe. Daarin sprak Hij op grootse wijze Gods perfecte waarheid. Welke boodschap van de godsdienstige elite moest namelijk vakbekwaam de nek worden omgedraaid?

De Farizeeën en Schriftgeleerden hadden zich zowel geestelijke als aardse autoriteit toegeëigend. Daarmee droegen ze ook gelijk de verantwoording voor de armen in Israël.

Deuteronomium 15:7 Wanneer er onder jullie een arme mocht zijn, één van jullie broeders, in één van jullie woonplaatsen, in het land, dat Yahweh, je God, je geven zal, dan zullen jullie je hart niet verstokken noch je hand gesloten houden voor je arme broeder,

En nu komt de boodschap waar de Heer via deze satire niks van heel laat. In plaats van zorg voor de armen, kwam deze geestelijke elite met een frutboodschap aan de armen: *'Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant'*.

De vrome godsdienstige elite had hiermee een kloof in de maatschappij van Israël aangebracht. Een kloof die een arme in dit leven niet kon overbruggen. Maar men kreeg van de elite de vertroosting dat zij, die nu aan de arme kant van die kloof leven, straks aan de andere kant die kloof overgestoken zullen zijn. Dan zullen zij het goed hebben.

Lukas 16: 20 En er was een bedelaar,

In deze satire staat deze bedelaar voor al die armen in de maatschappij van Israël. Hierbij moeten we goed beseffen dat het Griekse woord 'ptochos', dat de Heer hier gebruikt, niet simpelweg de inhoud van 'armoede op zich' in zich heeft. Dat is wel de typische betekenis voor ons Nederlandse woord 'arm'. In dit woord wordt echter feitelijk op de behandeling als zodanig gewezen: Men wordt slecht of ellendig behandeld. Je kan zeggen dat het inhoudt dat men tot bedelarij gebracht is.

Het woord, wat de Heer hier dus gebruikt, houdt in dat je met slachtoffers van één of andere vorm van sociale misstanden te maken hebt.

Jesaja 3: 15 Wat bezielt jullie toch, dat jullie Mijn volk vertrappen en ellendigen mishandelen? luidt het woord van Adonai, Yahweh Zebaoth.

Jesaja 10: 1-2 Wee hun die heilloze verordeningen uitvaardigen, en de schrijvers die lasten voorschrijven, om de geringen van het recht weg te dringen en aan de ellendigen van mijn volk het recht te ontroven, zodat de weduwen hun buit worden en zij de wezen uitplunderen.

Ezechiël 22: 29 Het volk van het land maakt zich schuldig aan afpersing en pleegt roof; het onderdrukt de arme en behoeftige, en de vreemdeling doet het tegen alle recht geweld aan.

Amos 8: 4 Hoort dit, jullie die fel zijn op de armen, om de weerlozen van het land te vernietigen,

Op zeer scherpe wijze priemt de Heer met Zijn vinger in de borst van de godsdienstige elite. Nee, dat doet Hij niet letterlijk. Hij gebruikt in deze satire daar dat krachtige woordje 'ptochos' voor om deze uitspraken uit het Oude Testament weer tot leven te laten komen. Alleen slaat het nu op de geestelijke leiders, die herders hadden moeten zijn, maar wolven bleken.

Lukas 16: 20 En er was een bedelaar,

Bij deze arme man kunnen we opnieuw precies dezelfde conclusies trekken als die we al bij die rijke man gedaan hadden. O, wat ziet men graag een godvruchtig, vroom mens in deze bedelaar. In vrijwel alle evangelische literatuur die ik over dit onderwerp heb, is deze arme al zowat heilig verklaard. Misschien klopt het, misschien ook niet. Niemand die dat weet omdat de Heer hier totaal niks over heeft gezegd. Je zou bij al die boekjes soms de indruk krijgen dat de Heer dit per ongeluk vergeten was.

Nee, de Heer vertelt niks over het geloofsleven van deze man, evenmin als over zijn morele staat. Waar de Heer dit nou bewust achterwege laat, lijkt het mij vanzelfsprekend dat wij deze dingen er dus ook niet in kunnen leggen.

Deze man wordt door veel Bijbelleraars ten voorbeeld gesteld aan ons: *'Ga heen en doe evenzo!'* Wie gewoon nuchter leest vraagt zich dan af hoe die dan wel moet doen. Moet ik mijn honger stillen met wat

van de tafel van de rijke afvalt (vers 21)? Moet ik de honden mijn zweren laten likken (vers 21)? Er staat gewoon niks dat ten voorbeeld dient. Zo'n prediking is Bijbels gezien dan ook onzin.

De uitgeklede armen van Israël staan hier vertegenwoordigd in deze bedelaar. Deze misstand, waar de geestelijke elite schuldig aan is, wordt nog verergerd door de zalvende belofte: *'Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant'*.

Onder het gehoor van die geestelijke elite zelf fileert de Heer dit grootse misbruik d.m.v. deze satire.

De hel is en blijft een hot item 10

De Luchtbel: God Helpt Je Wel

Lukas 16: 20 Er was een bedelaar, Lazarus genaamd,

Ah, eindelijk krijgt deze bedelaar ook een gezicht. Maar hoe is dat te rijmen met het feit dat deze Lazarus staat voor een hele onderlaag van de maatschappij in Israel? Het deel van de bevolking dat als paria's uitgeschud en beroofd wordt om daarna buiten de muur weggegooid te worden.

Ik moet zeggen dat het voor iemand die de eerste beginselen van satire een beetje kent, dit helemaal geen vreemde zaak is. Je ziet zo'n speler in het spel alleen nog maar meer body krijgen dankzij zo'n naam. Dat geeft het personage nog wat meer diepgang. Je kan er daardoor nog meer in kwijt. Dat is juist kenmerkend satire.

Ik kan me echter best voorstellen dat voor iemand die in de geesteswereld (van overleden mensen) of spoken (van overleden mensen) gelooft, de echtheid van deze geschiedenis als echte geschiedenis een absolute must is. Dit onbijbels denken is namelijk nergens anders vanuit de Bijbel te verdedigen. Dan houd je dit gedeelte vanzelfsprekend als laatste vesting in de strijd stevig omklemd. *'Dit moet letterlijk gebeurd zijn!'*

In die strijd is de naam van deze bedelaar ook essentieel.

In een kanttekening van de Scofield Reference Bible staat dat hier absoluut onmogelijk sprake kan zijn van een gelijkenis omdat 'in geen enkele gelijkenis de naam van een persoon wordt genoemd'. Die mensen van de Scofield Reference Bible zijn best grappig. Boven Ezechiël 23 hebben ze namelijk een kopje geplaatst met het opschrift: *'De gelijkenis van Ohola en Oholiba'*. Ze hebben helemaal gelijk! Daar heb je een gelijkenis, dus geen waar gebeurd verhaal, en de personages hebben namen!

De naam van deze bedelaar is dus geen enkel argument voor de gedachte dat dit uitsluitend een werkelijk gebeurd verhaal moet zijn. Als je het vergelijkt met het spelletje *'Wie Van De Drie'*, dan kwam er aan het eind telkens de vraag *'Wil de werkelijke meneer zus of zo opstaan?'* Ik kan je verzekeren de werkelijke Lazarus is die Lazarus die is opgestaan!

Johannes 11: 43-44 Jezus riep met luider stem: Lazarus, kom naar buiten! De gestorvene kwam naar buiten,

Johannes 12:1 Lazarus... , die Jezus uit de doden had opgewekt.

Ik gaf al aan dat in satire de betekenis van het gebeuren vaak nog verder wordt uitgediept door ook nog namen in het spel binnen te brengen. Hier maakt de Heer ook heel bewust gebruik van. De wrijvende werking wordt aangewakkerd en de geestelijke elite krijgt het nog benauwder.

Ik heb tot nu toe al diverse keren die kunstmatig door de geestelijke elite aangebrachte kloof genoemd, waardoor ze de ellendigen en armen ver van hun geriefelijke leventje konden houden. Mocht dat uitschot mekkeren over hun situatie dat hadden ze een mooi vroom antwoord: *'Jullie zijn nu dan wel arm, jullie hebben het nu dan wel moeilijk, jullie hebben nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant'*.

Maar helaas waren er ook lastige bedelaars. Die namen geen genoegen met zo leeg weggestuurd te worden. Wanneer die bleven zaniken om hulp, om wat voedsel of kleding, dan kregen ze het standaard antwoord:

SV Jakobus 2: 16 *Ga heen in vrede, wordt warm, en wordt verzadigd;*

Ik heb hier bewust de Staten Vertaling gehanteerd omdat het anders toch teveel op het werk van die armen lijkt. Dat zit niet in die tijdsvorm. Alles is een voltooide tijdsvorm, waar ze door de geestelijke elite toe worden gemaand om in te gaan rusten.

Er wordt door de geestelijke elite dus geen vrede bewerkt als antwoord op hun vragen. Er wordt dus niks warm aangeboden om zich mee te kleden. Er wordt niks te eten gegeven om verzadigd te worden. Nee, ze worden weggestuurd met de vermaning: *'wordt warm, en wordt verzadigd'*.

'Als goede vrome Joden zullen ze het niet wagen om de naam van God in hun mond te nemen, o nee! Zij geven God de eer die Hem toekomt!' Dat was hun vrome, huichelachtige overweging, waarmee ze deze

armen binnen de maatschappij van Israël wegjoegen. Natuurlijk bedoelden ze: *'God zal je warmen. God zal je verzadigen'*.

Die extra diepgang gaf de Heer zijn satire van *'De Rijke Man & De Arme Lazarus'* door hier de naam van de arme man te noemen: Lazarus, dat is: *'God Is Een Helper'*. Zo werden deze ellendigen in Israëls maatschappij door de geestelijke elite weggezet: *'Kom zeg, maak dat je wegkomt. God helpt jou!'*, maar dan natuurlijk keurig vroom zonder de naam *'God'* te noemen. Schurend gaat deze satire langs de harten van het vrome publiek.

Naakte Feiten Van De Arme Bedelaar

Lukas 16: 20-21 Er was een bedelaar, Lazarus genaamd, vol zweren, neergelegd bij zijn voorportaal, die verlangde zijn honger te stillen met wat van de tafel van de rijke afviel; zelfs kwamen de honden zijn zweren likken.

Kijk eens aan. Hier hebben we dus alles handig bij elkaar wat er maar van die arme bedelaar te vertellen viel:

1. Hij zat vol zweren
2. Hij lag of zat bij het voorportaal, of zoals een andere vertaling zegt, bij de poort van die rijke man. Hij zat dus voor zijn deur te bedelen.
3. Hij probeerde nog wat bij elkaar te garen van datgene wat van de tafel van de rijke afviel.
4. De honden likten zijn zweren.

Het is echt onvoorstelbaar dat er, ondanks deze summiere informatie, zo gigantisch veel goeds over deze arme bedelaar geschreven en gepreikt wordt. Veelal worden daarbij deze vier concrete feiten gemakshalve overgeslagen en begint men maar gelijk aan de eigen fantasieën. De feiten hier zijn echter wel degelijk essentieel voor de boodschap die de Heer hier voor de aandacht wilde brengen.

1. Deze arme bedelaar zat vol zweren. Lazarus vertegenwoordigt in deze satire de arme klasse in de maatschappij van Israël. Had deze arme klasse in Israël de zorg ontvangen die Bijbels gezien in de handen van de geestelijke leiders van het volk lag, dan was het nooit zover gekomen dat er nu zweren over het hele lijf zaten.

Het land was bezet gebied van de Romeinen. Ze werden onderdrukt. De tirannieke, onderdrukkende Romeinse veroveraars hadden bij het hele volk wonden achtergelaten. De rijken onder het volk hadden voldoende reserves om de wonden te laten helen. Voor herstel van de wonden hadden de armen maar één plek: De geestelijke leiding. Zij lieten het afweten en de verwondingen werden tot stinkende zweren.

2. De arme bedelaar zat voor de deur van de rijke. Was dit nu zomaar een verhaaltje, dan hadden we dit af kunnen doen als een toevallige samenloop van omstandigheden: *'Ach, hij zat toevallig voor de deur. Hij had ook ergens anders kunnen zitten'*. Dit is echter satire van de Heer zelf en dus wordt via deze plek gewezen op het gezag en daarmee de verantwoordelijkheid van die rijke.

De poort is in de Bijbel telkens het beeld van gezag. Lot zat in de poort van Sodom (Genesis 19: 1), oftewel hij deed daar aan gemeentepolitiek. In de poort werd er recht gesproken (Deuteronomium 17: 5). De oudsten van de stad zaten in de poort (Deuteronomium 21: 9).

Deze positie van de arme bedelaar geeft dus nadrukkelijk aan dat zijn omstandigheden de verantwoordelijkheid van die rijke was. We weten inmiddels dat die rijke de geestelijke elite vertegenwoordigt. God had de armen bij hun poort neergelegd. Daarmee had God die verantwoordelijkheid dus in hun handen gelegd. Met deze plek tekent Christus in Zijn satire hoe verantwoordelijk de geestelijke elite was.

De geestelijkheid nam het echter niet zo nauw met haar verantwoordelijkheid. Als er ergens een weduwe was, dan wisten zij via slinkse, schijnbaar vrome, wegen en manieren aan de bezittingen van die weduwe te komen om het zich toe te eigenen. Vervolgens spraken ze dan een lang gebed voor haar uit tot God. Deze vrouw kon daarna vertrekken met de schone, lege vertroosting: *'Je bent nu dan wel arm, je hebt het nu dan wel moeilijk, je hebt nu dan wel veel lijden te ondergaan, maar dat zal ruimschoots vergoed worden aan de andere kant'*.

3. Die arme bedelaar probeerde mee te eten van de kruimeltjes die van de tafel van de rijke afvielen. Was er verder niks meer te plukken van deze armen door de geestelijke elite, dan kregen ze deze status. *Mattheus 15: 24-27 Hij {Jezus Christus} zei: Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis van Israël. Maar zij [de Kananeese vrouw] kwam en viel voor Hem neer en zei: "Heer, help mij!" En Hij zei: "Het is niet goed het brood van de kinderen te nemen en het de honden voor te werpen". Maar zij zei: "Zeker, Heer ook de honden eten immers van de kruimels, die van de tafel van hun meesters vallen."*

De geestelijkheid behandelde hen (uitverkoren Joden) als heidenen uitsluitend omdat er toch niks meer aan hen te verdienen viel.

4. De honden likten zijn zweren. Ja, God wist wel een weg om Zijn genade en goedertierenheid aan deze armen in de maatschappij van Israël te laten kennen. God gebruikte daar ongebruikelijke middelen voor. Bij die Kananeese vrouw zagen we al dat voor het volk Israël de heidenen honden waren. God gebruikt heidenen om de armen van Israël, die de verantwoordelijkheid van de geestelijke elite waren, te helpen en te onderhouden.

Handelingen 10: 1-2 Er was te Caesarea iemand, genaamd Cornelius, een hoofdman van de zogenaamde Italiaanse afdeling, een godvruchtig man, een vereerder van God met zijn hele huis, die veel aalmoezen aan het volk gaf en geregeld tot God bad.

Het decor is geplaatst. De karakters en personages hebben gezichten gekregen. Nu kan de actie beginnen. Nu wordt het vlijmscherpe fileermes van de satire door de Meester zelf gehanteerd. De belachelijke kloof die de geestelijke elite in deze levende werkelijkheid hebben opgetrokken wordt doorgetrokken tot aan de andere kant. De lege vertroosting van goede wensen aan de andere kant voor de armen wordt tot in het idiote doorgetrokken. De les mag het vrome publiek van deze satire er zelf uit trekken.

Godonterende Talmoed

Deuteronomium 15: 7-11 Als er onder jullie een arme mocht zijn, één van jullie broeders, in één van jullie woonplaatsen, in het land, dat Yahweh, jullie God, je geven zal, dan zullen jullie je hart niet verstokken en ook je hand niet gesloten houden voor je arme broeder, maar jullie zullen je hand wijd voor hem openen en hem met mildheid lenen, voldoende voor wat hem ontbreekt. Neem je ervoor in acht, dat in je hart niet de lage gedachte opkomt: het zevende jaar, het jaar van de kwijtschelding, nadert. Waardoor jullie onbarmhartig worden ten opzichte van jullie arme broeder, en jullie hem niets zouden geven, zodat hij tegen jullie tot Yahweh roept en jullie je bezondigen. Jullie zullen hem met mildheid geven en je hart zal niet verdrietig zijn, wanneer je hem geeft, want ter wille daarvan zal Yahweh, jullie God, jullie zegenen in al je werk en in alles wat jullie ondernemen. Want armen zullen nooit in het land ontbreken; daarom gebied ik jullie aldus: Jullie zullen je hand wijd openen voor je broeder, voor de ellendige en de arme in je land.

Zo, dat staat als een huis. Je zou haast zeggen: ‘Die geestelijke elite kan geen kant op’. Dat is wat de Heer wil werken in hen als De Rijke Man. Helaas, de Farizeeën en Schriftgeleerden hadden nog wat extra’s ontwikkeld als het zogenaamde woord van God, de Talmoed. Ja, inderdaad, dat is nog altijd een essentieel onderdeel van de Joodse leer. Tijdens Jezus rondwandeling was deze leer in volle ontwikkeling en werd het veelvuldig vermeld als ‘de overlevering’.

Eén van die overleveringen is bijvoorbeeld:

Markus 7: 9-13 Hij [Jezus] zei tot hen [Farizeeën & Schriftgeleerden]: Het gebod van God stellen jullie wel fraai buiten werking om jullie overlevering in stand te houden. Want Mozes heeft gezegd: Eer je vader en je moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. Maar jullie zeggen: Indien een mens tot zijn vader of moeder zegt: Het is korban, dat is, offergave, al wat jullie van mij hadden kunnen trekken, dan laten jullie hem niet toe ook nog maar iets voor zijn vader of moeder te doen. En zo maken jullie het woord van God krachteloos door jullie overlevering, die jullie overgeleverd hebben.

Dit puur krachteloos maken van het Woord van God wordt in deze satire van de Rijke Man & De Arme Lazarus aan de kaak gesteld en stevig aangepakt. Ook zo’n overlevering was dat als iemand arm of behoeftig was in dit leven, hij rijk zou zijn in het komende leven. Hierdoor kregen ze het zelfs voor elkaar dat de armen zich redelijk tevreden stelden met hun armoede.

Zo brachten deze overleveringen een kloof tot stand in de maatschappij van Israël en bovendien wisten de geestelijke leiders hierdoor onder hun Bijbelse verantwoordelijkheid uit te komen. Hun taak om de armen te ondersteunen bleef buiten schot.

Die geestelijke elite liet dus doorschemeren dat als dit leven vol ellende zat, het komende leven vol goede dingen zou zitten. Ze gingen echter niet verder. Ze lieten een verdere uitwerking van deze gedachte niet toe. De consequentie dat iemand die in dit leven rijk was, het in het volgende leven behoorlijk beroerd zou krijgen kwam er dus nooit van. Kijk, in die ontbrekende schakel van logica zou de Heer hen nu een handje helpen.

Het probleem met godsdienst is dat je volkomen oprecht toch tegen het werk van God in kan gaan. Natuurlijk zullen ook deze geestelijke leiders een traantje hebben weggepinkt als ze de beroerde omstandigheden van bepaalde mensen aanhoorden. Ze zullen zonder enige twijfel hun diepste medeleven hebben laten horen als er iemand helemaal aan onderdoor was gegaan. Diep bedroefd, bij het graf, zullen ze erop gewezen hebben dat er nu spoedig betere tijden zullen aanbreken. Ja, nu zal eindelijk deze veel gekwelde ziel het goede ontvangen.

Wie weet hoeveel mensen deze met het Woord van God zelf strijdende levenshouding zullen hebben opgemerkt bij de geestelijke elite? Misschien dat er wel al sommigen waren die bij het graf staand elkaar aanstoten en heel zachtjes elkaar toefluisteren dat die vrome duikelaar dan zeker zelf nog een behoorlijk beroerde toekomst te wachten staat. Er waren echter maar heel weinig mensen die de woede van die geestelijke elite op de hals durfden te halen.

Johannes 12: 42 Toch geloofden zelfs uit de oversten velen in Hem, maar ter wille van de Farizeeën kwamen zij er niet voor uit, om niet uit de synagoge te worden gebannen;

Er was echter Eén die niet bang was.

Lukas 4:32 Zij stonden versteld over Zijn [Christus] leer, want Zijn woord was met gezag.

Hij voerde door middel van satire hun opvattingen tot het uiterste door en confronteerde ze zo met de echte consequenties.

Dood Is Dood

Het doek gaat open en op het toneel staan de spelers klaar om de eerste act van het satirisch stuk op te voeren. Het publiek klapt en de acteurs komen in actie.

Lukas 16: 22-23 Het geschiedde, dat de arme stierf en door de engelen gedragen werd in de schoot van Abraham. Ook de rijke stierf en hij werd begraven. En toen hij in het graf [Hades] zijn ogen opsloeg onder de pijnigingen, zag hij Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot.

1 Timotheus 4:1 Zij zullen dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen,

Zonder het satirisch karakter van dit verhaal van de Heer te proeven worden op deze geschiedenis wel enkele belangrijke dogma's van de zogenaamde 'christelijke' leer gebaseerd:

1. Dood is een andere vorm van leven

Onderdelen van deze grondleugen:

a. De onsterfelijke ziel

b. Het Paradijs, dat direct na het overlijden ingaat

c. Hellestraf, die direct na het overlijden ingaat

Dit is zondermeer een duidelijk direct leerstellig resultaat van de leugen van satan.

Genesis 3:4 De slang zei echter tegen de vrouw: Jullie zullen geenszins sterven,

Dat laatste onderdeel, de hel, heb ik feitelijk al in de eerste twee studies over de vier Hebreeuwse en Griekse grondwoorden afdoend weerlegd. In deze satire wordt letterlijk over het graf gesproken.

Okay, zoals trouwens in de hele Bijbel, komt in deze satire de hel dus zelfs helemaal niet voor. Het is slechts iets wat er door Bijbelgeleerden ingelegd is. Met deze inlegactie door Bijbelgeleerden hebben we trouwens een heel belangrijke sleutel in handen. Wat blijkt namelijk? Letterlijk wordt er in deze hele satire ook totaal niet over ziel, oftewel 'psuche' in het Grieks, gesproken. Letterlijk wordt er ook al in het geheel niet over een paradijs gesproken in deze satire. Alles is hier slechts ingelezen door knappe Bijbelgeleerden.

In deze satire is er

a. geen sprake van ziel

b. geen sprake van paradijs

c. geen sprake van hel

Toch wordt dankzij deze drie punten die grote Bijbelgeleerden in deze satire inlezen de, door satan geïnspireerde, leugen verkondigd dat de dood slechts een andere vorm van leven is.

Genesis 3:4 De slang zei echter tegen de vrouw: Jullie zullen geenszins sterven,

Dat niet Bijbelse filosofieën en godsdiensten hun oor te luisteren leggen bij deze demonische leugen is begrijpelijk. Hun leer over een materieel, etherisch en astraal lichaam is wat dat betreft zelfs nog enigszins begrijpelijk. De christenheid heeft echter behoorlijk leentjebuurt gespeeld bij deze menselijke denkbeelden en hebben het ingevoegd in een indeling die wat Bijbelser klinkt: Geest, ziel en lichaam.

Genesis 2:7 Yahweh God formeerde de mens van stof uit de aardbodem en blies de levensadem in zijn neus; zo werd de mens tot een levende ziel.

1 Corinthe 15:45 De eerste mens, Adam, werd een levende ziel; de laatste Adam een levendmakende geest.

Een hele studie over geest en ziel voert te ver. Het lijkt me hier echter ondubbelzinnig duidelijk dat de mens niet een ziel heeft, die buiten het lichaam nog allerlei kanten op kan. De mens heeft geen ziel. De mens is een ziel!

Ja maar!!!!!! De ziel leeft toch zeker wel door nadat iemands lichaam gestorven is????

Genesis 17:14 die ziel zal uitgeroeid worden uit zijn volksgenoten:

Genesis 37:21 Laten wij zijn ziel niet doodslaan.

Leviticus 19:28 Jullie zullen geen insnijding voor een dode in jullie ziel maken en geen tekens in uw huid laten prikken:

Leviticus 22:4 Geen van Aarons nakomelingen, die melaats is of een vloeijing heeft, zal eten van de heilige gaven, totdat hij gereinigd is; evenmin hij die iets aanraakt, dat onrein geworden is door een gestorven ziel, of iemand die een zaaduitstorting heeft,

Het is overduidelijk dat als met de ziel iets ongrijpbaars buiten het lichaam bedoeld zou zijn, dat niemand zich daaraan zou kunnen vergrijpen. Hier wordt dus gewoon de persoon zelf bedoeld. Die ziel sterft dus. Dat is het Bijbels denkkader. Dood is dood! Alleen door opstanding is er weer sprake van leven.

In deze satire is er dus wel degelijk sprake van acht zielen. Dat is 1/de arme bedelaar. Dat is 2/Abraham. Dat is 3/de rijke man en zijn vijf broers. Alles bij elkaar acht zielen. Alleen wordt in de hele satire het woord 'psuche' bewust vermeden door de Heer, hoewel dat woord best op alle acht van toepassing zou kunnen zijn. De Heer nam het woord niet in Zijn mond. Ondanks dat weten de Bijbelgeleerden deze satire als een waar gebeurde beschrijving van de ziel na het sterven te prediken.

Wat de Heer dus zo nauwkeurig vermijdt wordt het paradepaardje van de christelijk geestelijke elite voor de onsterfelijke ziel. Voor hen is dit het overtuigende bewijs dat de dood slechts een andere vorm van leven is.

1 Timotheus 4:1 Zij zullen dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen,

De Schoot Van Abraham

Lukas 16: 22-23 Het geschiedde, dat de arme stierf en door de engelen gedragen werd in de schoot van Abraham. Ook de rijke stierf en hij werd begraven. En toen hij in het graf [Hades] zijn ogen opsloeg onder de pijnigingen, zag hij Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot.

We hebben in onze vorige hoofdstuk stilgestaan bij uitdrukkingen die in het geheel niet in deze satire gebruikt worden, maar die evenzogoed toch een eigen leven zijn gaan leiden binnen de christenheid en waarvoor telkens naar deze satire verwezen wordt als het ultieme bewijsstuk. Christendom is nu eenmaal niet altijd even logisch.

Dit keer willen we de acteurs van deze satire op de voet volgen in hun spel. Dit leidt naar een concreet, met name genoemde plek, waar we verder in de Bijbel totaal geen enkele informatie over terug kunnen vinden: 'De Schoot Van Abraham'.

Samen met de geestelijke elite aan de ene kant en de tollenaars en zondaars aan de andere kant kijken we toe hoe de acteurs in beweging komen. De eerste die in beweging komt is de arme man. Hij sterft. Hierna zien we vier engelen het podium op komen lopen. Twee pakken hem onder de oksels beet, terwijl de andere twee hem bij de voeten vastpakken. Zo wordt de arme man naar Abraham toegedragen en op zijn knie en tegen zijn borst aangelegd.

We blijven toekijken en nu komt die rijke man in beweging. Ook hij sterft. Ook nu zien we vier personen het podium op komen lopen. Dit zijn de vrienden van de rijke man. Twee pakken hem onder de oksels beet, terwijl de andere twee hem bij de voeten vastpakken. Zo wordt de rijke man het graf in gedragen. Daar doet hij zijn ogen open en heeft hij zichtbaar ondragelijke pijn. Hij kijkt naar Abraham en ziet de arme man bij hem op schoot zitten.

Waarschijnlijk zullen nu best sommige gelovigen vrij ongemakkelijk heen en weer wippen op hun stoel omdat ik het voor hen allemaal veel te plastisch voorstel. Maar dan hebben ze de plastische aanpak van de Heer om deze satire te beschrijven wellicht nog niet echt opgemerkt. Het begraven worden van die rijke wordt door de Heer heel concreet voorgesteld. Daar kan iedereen nog in meegaan. Uiteindelijk kan iedereen dat gewoon zien. Maar dat wegdragen door die engelen wordt door de Heer even concreet voorgesteld alsof iedereen dat ook zo maar volgen kan!

Weet je wie hier moeite hebben met die plastische weergave? Mensen die in deze voorstelling een plaatje van de onsterfelijke ziel zien. Dan hoor je dat wegdragen door die engelen namelijk niet zo concreet te kunnen volgen. Dat is dan namelijk onzichtbaar voor het materiële oog.

Tja, de Heer is niet behept met dat onbijbels, esoterisch denken over een onsterfelijke ziel. Het Bijbels kenmerk van een ziel is nou juist dat het sterfelijk ik totdat het in de opstanding nieuw leven ontvangt. De Heer trekt hier satirisch de maatschappelijke kloof tussen rijk en arm nog net even een stukje verder door.

Hier komt dan ook die schoot van Abraham om de hoek kijken. Willen we echt meer weten over de schoot van Abraham, dan kunnen we niet in de Bijbel terecht. Dat zou bij Bijbelvaste gelovigen al een belletje moeten doen rinkelen: '*Hé, hier wordt gesproken over een oord die je niet in de Bijbel terugvindt. Dat is apart!*' De Heer heeft het hier over de schoot van Abraham omdat Hij de Farizeeën en Schriftgeleerden aansprak via deze satire.

Had de Heer hier een satire voor Boeddhistische Monniken gehouden dan had Hij meeste kans over het Nirvana gesproken. Bij Moslim geestelijken waren zeker de twaalf maagden als beloning in het paradijs langs gekomen. Bij het Hindoeïsme had de Heer beslist een gevatte satire bedacht over reïncarnatie gegeven. Maar nu was het belangrijkste publiek de geestelijke Joodse elite en dus kwam Hij met de schoot van Abraham. Dat was namelijk hun waandenkbeeld.

Nee, deze uitdrukking komt niet uit het gezaghebbende Woord van God. Dat is de Tenach voor de Joden. Het had wel een plek in die overleveringen, waar die Farizeeën en Schriftgeleerden hun gezag uit putten. Dat is de Talmoed voor de Joden.

Josephus Flavius, een Joods geschiedschrijver uit de eerste eeuw, schreef er het volgende over: *‘Er bestaat één toegang tot dit oord. Aan de poort staat een aartsengel met een gastheer. Diegene die door de daarvoor aangestelde engelen naar beneden zijn gebracht door de poort worden naar de rechterkant gestuurd. Daar wachten ze op de rust van een eeuwig nieuw leven in de hemel, welke deze plaats opvolgt. Deze plaats noemen we: De Schoot van Abraham’.*

De Farizeeën leerden dat er na het sterven drie plaatsen zijn:

1. De Schoot van Abraham
 2. Onder de troon van de heerlijkheid
 3. Het Paradijs, oftewel de Hof van Eden
- Bij het overlijden zou je naar die eerste plek gaan

Het is duidelijk dat in deze overleveringen de kiem van de leer van de onsterfelijke ziel en alle waanvoorstellingen van een bewust leven van de dode zielen al helemaal op uitkomen stond. Let wel heel erg goed op!!!!!! De Heer zei dat ze met hun overleveringen het Woord van God krachteloos hadden gemaakt! Dat is dus ook met deze overlevering van de schoot van Abraham.

De Schoot van Abraham, de plaats die door deze geestelijke elite was bedacht, dat werd de plek waar de arme bedelaar naar toe ging. Dat werd de grote pijniging voor die rijke, de geestelijke elite dus, omdat ze alleen maar dat grote geluk van die arme zagen zonder er zelf deel aan te kunnen hebben. Er was namelijk die kloof die zichzelf in de maatschappij van Israël hadden aangebracht. Dat is de bijtende satire van de Heer voor deze geestelijke elite.

Een Andere Boodschap

Het ene deel (de tollenaars en zondaren) is laaiend enthousiast en juicht en klapt dat het een lieve lust is, terwijl het andere deel (de geestelijke elite) van het publiek tandenknarsend zich zit te verbijten.

De eerste acte van de satire *'De Rijke Man & De Arme Lazarus'* is zeker niet bij iedereen in goede aarde gevallen. Er zijn ook nog enkelen die discussiëren hoe die rijke zomaar van zijn plekje in het graf in een plek van helse pijniging terecht gekomen kan zijn. Het spel was overtuigend genoeg, maar het lijkt zo'n onmogelijke situatie.

Het doek gaat weer op en het is tijd voor de tweede acte:

Lukas 16: 24 Hij [De Rijke Man] riep: Vader Abraham, heb medelijden met mij en zend Lazarus opdat hij de top van zijn vinger in water doopt en mijn tong verkoelt, want ik lijd pijn in deze vlam.

Als je alleen al kijkt naar wat er hier aan lichamelijke activiteit wordt beschreven, dan zou je al gelijk elke mogelijkheid om hier een werkelijk gebeurde geschiedenis in te zien moeten uitsluiten.

a. De rijke man slaat letterlijk zijn ogen op in het graf. Is dat het letterlijke graf en zijn dat zijn lichamelijke ogen?

b. Lazarus zou de letterlijke top van zijn letterlijke vinger in letterlijk water dopen. Is er inderdaad letterlijk water in dat letterlijke graf? Gaat het hier om het lichamenlijk topje van Lazarus lichamenlijke vinger?

c. De rijke man verlangde ernaar dat zijn letterlijke tong door dat letterlijke water verkoeld zou worden. Heeft hij het hier over zijn lichamenlijke tong?

d. De rijke man lijdt letterlijk pijn in een letterlijke vlam. Voelt die rijke man dit lichamenlijk?

Het is niet mijn bedoeling om aan de woorden van de Heer hier te twijfelen. Het is mij er om te doen om aan te tonen dat als je dit als een letterlijk gebeurde geschiedenis weergeeft, je dan ook de verantwoording hebt om deze lichamenlijke beschrijvingen ergens te kunnen duiden. Net als aan de boodschap van deze satire wordt echter totaal aan deze lichamenlijke beschrijvingen voorbij gegaan.

Het is duidelijk dat als je een satire opvoert om verkeerd gedrag of een verkeerde leer aan de kaak te stellen, dat dan dergelijke lichamenlijke uitvergrotingen alleen nog maar meer de boodschap versterken. Deze lichamenlijke uitvergrotingen hebben in een satire dus een duidelijke functie, terwijl het de echtheid voor een waar gebeurd verhaal wel enorm omlaag haalt.

De rijke man begint deze tweede acte van de satire met te schreeuwen. Hij begint te roepen. Voor heel veel evangelische en orthodoxe gelovigen moet dit toch wel de kern van de boodschap van *'De Rijke Man & De Arme Lazarus'* zijn. Als het namelijk waar is, zoals wordt beweerd, dat dit een weergave is van een waar gebeurde geschiedenis om ons tot berouw en bekering te brengen, dan moeten hier de woorden komen die dat bewerken.

Lukas 18:13 Hij sloeg zich op de borst en zei: O God, wees mij, zondaar, genadig!

Dat had hier toch enorm goed gestaan.

a. De juiste persoon werd hier aangesproken: *'O God'*.

b. De eigen zondige staat werd erkent: *'mij, zondaar'*.

c. De enige werkelijk reddende boodschap werd omhelsd: *'genadig zijn'*.

Het enige nadeel in dit geheel was dat dit de uitspraak van de tollenaar was in een gelijkenis.

Lukas 18: 9 Hij [Jezus Christus] sprak ook met het oog op sommigen, die van zichzelf vertrouwden, dat zij rechtvaardig waren en al de anderen verachtten, deze gelijkenis:

Die sommigen, die van zichzelf vertrouwden dat zij rechtvaardig waren en al de anderen verachtten, die sommigen werden nou juist in deze satire aangesproken.

Het waren de Farizeeën en Schriftgeleerden die zichzelf wel rechtvaardig achtten. Zij verachtten de tollenaars en de zondaars. Die zetten ze weg. Het was juist die weggezette, die tollenaar, die zei: *'O God, wees mij, zondaar, genadig!'*

De geestelijke elite, de Farizeeën en Schriftgeleerden, kreeg deze satire voorgeschoteld. Die verwerpelijke arme bedelaars kregen hier het ereplaatsje 'De Schoot van Abraham', die zij als geestelijke elite nog wel zelf hadden uitgedacht. Zij, als elite, kregen het graf, waar het door de hitte niet te harden was.

Zij wisten het allemaal zo goed. Maar de blijde boodschap kenden zij niet.
Zij deden het allemaal zo goed. Maar ze spraken in hun nood nog niet eens de juiste persoon aan.
Zij hadden altijd zo hun best gedaan voor die verzonnen Schoot van Abraham. Ze hadden zo hun best gedaan dat ze Gods genade helemaal vergeten waren.

En nu verkondigt onze christelijke geestelijke elite juist vanuit deze satire, alsof het werkelijk waar gebeurd zou zijn, een zogenaamd evangelie met al het gedonder van hel en al inclusief.

2 Corinthe 11:4 Als de eerste de besteeen ander evangelie verkondigt, dat jullie niet hebben aangenomen, dan verdragen jullie dat prima.

Galaten 1:6 Het verbaast mij, dat jullie je zo snel van Hem, die jullie door de genade van Christus geroepen heeft, laat afbrengen tot een ander evangelie,

De hel is en blijft een hot item 16

Een Zeer Rijke Veroordeelt De Rijken

Middenin de tweede acte van de satire 'De Rijke Man & De Arme Lazarus' hebben we bij de uitspraak van de rijke het hele spel stilgezet.

Lukas 16: 24 Hij [De Rijke Man] riep: Vader Abraham, heb medelijden met mij en zend Lazarus opdat hij de top van zijn vinger in water doopt en mijn tong verkoelt, want ik lijd pijn in deze vlam.

Tegenover de adressering en de smeekbede van deze rijke zagen we de geloofsuitspraak van de tollenaar staan:

Lukas 18:13 Hij sloeg zich op de borst en zei: O God, wees mij, zondaar, genadig!

Geen 'Vader Abraham', maar een juiste adressering: 'O God'.

Geen vreemde vraag om verlichting van lichamelijk lijden in het graf, maar een vraag om het enig essentiële: Genade!

Het wordt tijd om deze satire weer van de pauzeknop af te halen zodat we het verdere spel van acte twee kunnen volgen.

Lukas 16: 25-26 Abraham zei: Kind, herinner je, hoe jij het goede tijdens je leven hebt ontvangen en insgelijks Lazarus het kwade; nu wordt hij hier vertroost en jij lijdt pijn. En bij dit alles, er is tussen ons en jou een onoverkomelijke kloof, opdat zij, die vanhier naar jou toe zouden willen gaan, dit niet zouden kunnen, en zij vandaar niet aan onze kant zouden kunnen komen.

Nou mensen, ga er maar aan staan!!! Deze satire van de Heer om een standpunt van de geestelijke elite tot in het absurde door te trekken wordt niet herkend en men leert zelfs dat het van vrijzinnigheid getuigt als je dit anders dan een werkelijk gebeurde geschiedenis uitlegt. Als dit waar is dan wordt hier in de woorden van Vader Abraham dus het evangelie, het blijde nieuws van God uitgesproken! Ga er maar aan staan!!!!

Gods goede boodschap zou dan dus inhouden dat elke rijke naar de verdoemenis gaat omdat hij rijk was in dit leven en dat elke arme naar de prettige kant, de schoot van Abraham, gaat simpel vanwege het feit dat hij arm was in dit leven. Ik vraag me af wie van die orthodoxe en evangelische gelovigen die boodschap nu werkelijk omarmd heeft!!

Als dit echt een waar gebeurde geschiedenis was, dan zou het van vrijzinnigheid getuigen om dit antwoord van Abraham weg te gummen om daar een meer evangelisch antwoord voor in de plaats te stellen. Ik kan iedereen gerust stellen. Dit is een satire! Wat voor een ellendig paradijs krijg je hier anders voorgeschoteld? Eentje met een uitzicht op gepijnigde mensen, wiens geschreeuw je kan horen maar die je niet kan helpen. Geen enkel mens zou daarvan genieten, of je moet sadist zijn.

De acteur die in deze satire Abraham speelt doet zijn mond open en hij lepelt ten aanhoren van het publiek de hele traditie van de Farizeeën en Schriftgeleerden op. Die geestelijke elite had de verantwoording voor de zorg van de armen in Israël. Zij stuurden die armen echter met een kluitje in het riet met de woorden die Vader Abraham hier citeert.

Hadden we nou niet die achtergrondinfo over deze geestelijke elite en haar misstanden, dan zouden we dit antwoord van Abraham zonder meer brabbeltaal genoemd hebben. Evangelischen en Orthodoxen gebruiken zo'n classificatie nooit. Dat vinden ze een minderwaardige manier van spreken over het Woord van God. Hun eigen invulling van het evangelie in plaats van deze woorden spreekt echter boekdelen. Zij vinden het brabbeltaal dat zij gelukkig weten te vervangen.

Laat ik voor alle duidelijkheid hier beslist uitspreken: Deze woorden van Vader Abraham hebben ook totaal niks gemeen met Gods boodschap van overvloedige rijkdom van genade!!! Absoluut niks! De woorden van Vader Abraham staan ook mijlenver af van de Gods rechtvaardigheid. Hier lijdt namelijk iemand helse pijnen simpel vanwege het feit dat hij het goed had op aarde. Dat heeft niks met Gods rechtvaardigheid te maken!

Wat denk je trouwens van die Vader Abraham zelf?

Genesis 13:2 Abram nu was zeer rijk aan vee, aan zilver en aan goud.

Het is toch humor om nu te lezen dat deze idiote boodschap, die de geestelijke elite telkens alleen maar aan de armen verkondigde, dat die boodschap nu uit de mond van een zeer rijk man komt.

Neem je de woorden van deze boodschap heel letterlijk en pas je dat op willekeurig welke rijke dan ook in deze wereld toe, dan moet je constateren dat Vader Abraham zelf aan de verkeerde kant van de kloof zit. Hij heeft het goede gehad in dit leven, dus hoort hij aan die kant van de kloof te zitten waar de pijniging zich afspeelt.

Zo zie je helder en duidelijk dat Christus hier een satire laat opvoeren. Het is humor om daar nou juist een zeer rijke Abraham te gebruiken om die belachelijk, zogenaamd vertroostende boodschap van de geestelijke elite voor de armen te laten uitspreken.

Maatschappelijk had de geestelijke elite een kloof in Israël aangebracht tussen rijk en arm. Arm werd stil gehouden met een fopspeen. Die kloof wordt in deze satire doorgetrokken tot over het graf. De fopspeen wordt toegepast en dus zitten de armen gebeiteld en de rijken worden gepijnigd. Zie daar: De boodschap van deze satire.

De hel is en blijft een hot item 17

Geen Teken Dan Het Teken Van Jona

Eigenlijk is het meest wezenlijke onderdeel van de satire 'De Rijke Man & De Arme Lazarus' nu wel uitgelegd. De boodschap was het schokeffect dat deze satire op de toehoorders zou hebben. Natuurlijk heeft de Heer de geestelijke elite van Israël ook wel heel letterlijk aangesproken op hun misbruik van de situatie en hun verkrachting van het Woord van God.

Mattheus 15:3-6 *Waarom overtreden jullie ter wille van jullie overlevering zelfs het gebod van God?..... Jullie hebben het woord van God van kracht beroofd ter wille van jullie overlevering.*
Markus 7:8-13 *Jullie verwaarlozen het gebod van God en houden je aan de overlevering van de mensen. Hij zei tot hen: Het gebod van God stellen jullie wel fraai buiten werking om jullie overlevering in stand te houden..... En zo maken jullie het woord van God krachteloos door jullie overlevering, die jullie overgeleverd hebben.*

Naast het letterlijke woord dat je tot iemand kan richten is satire een vlijmscherp wapen, waarmee je iemand veel dieper kan treffen en kan overtuigen van een verkeerde opvatting of werkwijze. De Heer gebruikte dit woordwapen regelmatig. Ter afsluiting van deze serie over 'De Rijke Man & De Arme Lazarus' bekijken we nu nog even wat losse eindjes.

Behalve de maatschappelijke misstanden tussen rijk en arm pakt de Heer in deze satire nog iets heel wezenlijks aan, wat bij die Farizeeën en Schriftgeleerden totaal mis zat.
Lukas 16: 27-28 *Hij [De Rijke Man] zei: Dan vraag ik u, vader, dat u hem naar het huis van mijn vader zendt, want ik heb vijf broeders. Laat hij hen dan ernstig waarschuwen, dat ook zij niet in deze plaats der pijniging komen.*

De geestelijke elite wist maar al te snel de menigte die Jezus volgde te veroordelen omdat ze alleen maar uit waren op wonderen en tekenen. Maar als het er dan op aan komt, dan blijkt dat zijzelf precies eender in elkaar zitten. Tot tweemaal toe vragen zij om een teken.
Mattheus 12:38 *Toen antwoordden Hem enige van de Schriftgeleerden en Farizeeën en zeiden: Meester, wij zouden wel een teken van U willen zien.*
Mattheus 16:1 *De Farizeeën en Sadduceeën kwamen tot Hem en vroegen, om Hem te verzoeken, dat Hij hun een teken uit de hemel zou tonen.*

Van de geestelijke elite mocht je verwachten dat zij hun toevlucht zouden zoeken bij het Woord van God, de Tenach. Ze zochten echter de tekenen. De rijke man kreeg bij Abraham nul op het rekest.
Lukas 16: 29 *Abraham zei: Zij hebben Mozes en de profeten, naar hen moeten zij luisteren.*
Zo kregen de Farizeeën en Schriftgeleerden dat bij de Heer ook.
Johannes 5: 46 *Indien jullie Mozes geloofden, zouden jullie ook Mij geloven,*

Zegt die rijke man nu: 'Amen'? Gaat hij geloven in het Woord? Nee!
Riepen de Farizeeën en Schriftgeleerden: 'Amen'? Gingen zij geloven in het Woord? Nee!
Lukas 16: 30-31 *Hij [De Rijke Man] zei: Neen, vader Abraham, maar zo iemand van de doden tot hen heenging, zij zouden zich bekeren. Doch Abraham zei tot hem: Indien zij Mozes en de profeten niet horen, zo zullen zij ook, al waren het, dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.*

Wat hechten mensen vaak een belachelijke waarde aan waandenkbeelden. Net 5 heeft eens in de week een hele avond apart gezet voor dit soort larieloof. Een tijdlang was er op RTL 4 een Brits mentalist, die voor mensen tussenbeide kwam om te spreken met hun overleden familieleden. In Engeland zelf zag men die vogel wel als een bedrieger, maar hier kwam hij ruimschoots aan de bak ondanks het feit dat Wendy van Dijk, verkleed als Ushi, hem tot tweemaal toe wist te ontmaskeren. Blijkbaar is dit voor veel mensen toch makkelijker te geloven dan het heerlijk bevrijdende evangelie.

Met het aandringen bij Vader Abraham door die rijke man zet de Heer deze geestelijke elite te kijk als bijgelovige idioten die zich vastklampen aan elk onzinwonder en teken uit het hiernamaals, zolang het maar niet het levend, krachtig Woord van God is.

De afsluiting van deze satire is het antwoord van Abraham aan de rijke man: Er komt geen teken. Keer je naar het Woord van God. Christus antwoord aan de geestelijke elite:

*Mattheus 12:39 Het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet.
Mattheus 16:4 Het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona.*

Hier zien we aan het eind een heenwijzing naar het werk van verzoening. Zij konden dit verstaan door het luisteren naar het Woord van God. Daar stond deze geestelijke elite hier nog helemaal niet voor open.

Is vanuit deze satire nu nog enigszins het concept 'hel' te verdedigen? Totaal niet. Er zijn zoal vijf bikkelharde feiten die dit concept radicaal van tafel vegen:

1. Het woord 'hades', dat hier gebruikt wordt, betekent 'graf'.
2. Schoot van Abraham is geen Bijbels gegeven, maar passend in de traditie van de Farizeeën.
3. Er is hier geen redding op grond van het werk van Christus.
4. Er is hier een oorzaak en gevolg logica. De arme wordt rijk. De rijke wordt arm.
5. Er is hier al sprake van pijniging, nog voordat het oordeel van God geweest is.

De ontmaskering is voltooid. De geestelijke elite staat in haar hemd. Daarmee is de satire 'De Rijke Man & De Arme Lazarus' ten einde. Het doek valt. In elk geval van één deel van het publiek weerklinkt geen applaus. Schoorvoetend verlaat men de voorstelling.

